

X. [...] a belügyminiszter hatásköre, átmeneti időre, közvetlenül a kormányzó alá rendelt különmegbízottra lenne átruházandó. [...]

XI. Szükséges, hogy előzetes megállapodás szerinti terv alapján azonnal kézbe vegyük a zsidókérdést. [...]

Forrás: A Wilhelmstrasse és Magyarország, 750–751, 753–755.

1. Milyen indokok alapján javasolta Veesebmayer a magyarországi rendezést? Milyen veszélyeket látott a magyarországi politikai fejleményekben?
2. Foglald össze egy mondatban, hogy mi volt Veesebmayer célja a jelentés elkészítésével!
3. Mit jelent Veesebmayer szóhasználatában a „magyar megoldás”? Mit gondolsz, miért ezt a megoldást részesítette előnyben „a tisztára német hatalmi megoldással” szemben? (Kül- és belpolitikai szempontok, bürokrácia stb.)
4. Milyen lépéseket javasolt a német érdekeket szolgáló rendezés előkészítésére?
5. Hogyan képzelte el Veesebmayer a rendezést? Vélemény szerint milyen változásokat kell feltélenül kieszközölni? Miért ragaszkodik a magyar kormány eltávolításához? Milyen fontos, alkotmányellenes ötletet javasol Veesebmayer a IX. pontban? Mit bizonyít a X. pont?
6. Miért tartja Horthyt kulcsfigurának Veesebmayer? Mi a véleménye a kormányzóról?
7. Voltak-e dinasztikus tervei Horthynak? Miért volt fontos számára Fiume? Mit jelenthetett az „udvari zsidó” jelző?
8. Csoportosítsd a Javaslatok és kezdeményezések VI. pontjának alpontjait (1–9) aszerint, hogy a „mézesmadzag” vagy a „korbács” módszeréhez tartoznak!
9. Következtess a forrásból a magyar belpolitikai viszonyokra és a katonai helyzetre!
10. Ismereteitek alapján vitassátok meg, hogy mennyire pontosan ismerte Veesebmayer a magyar politikai helyzetet és a vezető magyar politikusok jellemvonásait!
11. Mi valósult meg Magyarország német megszállása után Veesebmayer tervezetéből? Ki lett a magyar miniszterelnök és ki a teljhatalmú birodalmi megbízott?

10. A NÉMET BIZTONSÁGÜGYI HIVATAL MEMORANDUM-TERVEZETE MAGYARORSZÁG BEKEBELEZÉSÉNEK LEHETŐSÉGEIRŐL (1944. MÁRCIUS 11.)

...Magyarországnak a birodalom szempontjából való rendkívüli geopolitikai és gazdasági jelentősége ellenére a német külpolitika az utolsó években nem tett komoly kísérletet, hogy befolyásra tegyen szert a magyarországi fejlődésre, eltekintve talán a Führer közvetlen személyes kísérleteiről, hogy Horthyt Kállay eltávolításának és a Bethlen-befolyás kikapcsolásának megnyerje.

[...] A birodalomnak e térséggel kapcsolatos létfontosságú követelése így hangzanak jelenleg:

1. Az összes gazdasági, különösen mezőgazdasági segélyforrások teljes ki-merítése a német és az európai élelmezési bázis biztosításához, tekintettel az ukrán területek kiesésére.

2. Az összes embertartalék bevetése a hadviselés számára, és

3. teljes enyhülés, hogy a román csapatok is felszabaduljanak a keleti fron- ton való bevetésre.

A katonai akció, különösen a románok és a szlovákok részvétele esetén kö- vetkező tényállásokat teremt:

1. Eddig soha sem látott zárt védelmi front a kommunistáktól egészen a nyilaskeresztesekig;

2. Lehetetlen minden kormányalakítás, legfeljebb megvásárolt személyek akadnának;

3. Horthy azonnali lemondása;

4. Katonai, politikai és gazdasági káosz. Az ország egyetlen ellenállási központ, legerősebb méretű partizánkodás.

5. És ez a szempont egészen különlegesen latba esik, tekintettel a jelenlegi német katonai helyzetre – nagyszámú német hadosztályt fog lekötni bizonytalan időre.

[...] Meg vagyok tehát győződve, hogy a szándékozott katonai intervenció a kijelölt célokat nem feltétlenül éri el, hanem nehezen áttekinthető stratégiai és külpolitikai helyzeteket teremt. Az evolúciós alapon való újjarendezés sikeres kísérlete mindenestre jelentené:

1. Belpolitikailag konszolidált, németbaráttá igazított Magyarországot.

2. Hivatalban maradását Horthynak, mint „történeti” személyiségnek, aki az állami intézmények működését tovább biztosítja.

3. A honvédség és a karhatalmi alakulatok érintetlenül maradnak, tehát rendelkezésre állnak a birodalom követelményeinek.

4. A magyar térség totális gazdasági kiaknázása teljesen biztosítva van.

5. Elesik bárminő érv Románia részéről, hogy csapatokat szükségeljen Erdélyben, szabaddá teszi azokat a kelet számára, és ügyes ígérettel későbbre napolja a jelenlegi Erdély-problémát.

6. Tehát nemcsak magyar és román csapatokat nyerünk, hanem számos német hadosztályt is megtakarítunk.

7. Magyarország német csapatokkal való – esetleg szükségessé váló – teleltüzdelése angol invázióval szembeni biztosítása céljából is, békésen, tancsapatok útján, úgy, mint Romániában, végrehajtható.

Ezeket a messzemenő eredményeket viszonylag egyszerű eszközökkel lehet elérni: Kiindulópont a Führer üzenete kellene hogy legyen személy szerint Horthyhoz, akire tudvalevően a Führer személyisége mindig erős hatással volt. Közvetítője ennek az üzenetnek valamilyen Papen-féle diplomata lehetne, aki nemcsak tisztességes alkusznak számít, hanem személyes bizalmi viszonyban is áll Horthyval. [...] Ezeknek a követeléseknek az előfeltételét és biztosítékát teljes rezsimváltozással, mindenestre német tanácsadókkal kellene megteremteni. Ezek után, a kormányzó által legalizálva, széles alapon nyugvó, a jobboldali kormányzárnytól a Magyar Megújulás párton – Magyar Nemzetiszocialista párton keresztül egészen a nyilaskeresztesekig terjedően, kormány alakítandó.

Ennek a kormányváltozásnak államcsínyszerű keresztülvitelét úgy kell megszervezni, hogy az egész nyilvánosság a kormányzó autokratív döntése folytán, betekintés nélkül maradjon a tényleges összefüggésekbe, és ellenőrök ne tudjanak fellépni.

Biztosítja ennek a tervnek a keresztülvitelét, hogy nagy számban vannak kéznél megfelelő személyiségek, akikhez munkatársaim révén szoros kapcsolataim vannak. [...]

A jobboldaliak népszerű vezetői, valamint elismert szakemberek nagy számban állnának egyúttal rögtön rendelkezésre.

Bátorkodom kijelenteni, hogy egy ilyen irányú kísérlet munkatársaim segítségével 3 napon belül az említett elemekkel (?) kormányt létesít.

A trójai módszert sikerül megővni, úgyszintén a jó látszatot is számunkra.

A megbeszélések III/13-án megkezdődnek, mit sem változtatnak a „határ-időn” [...].

Forrás: Magyarország és a második világháború, 443–448.

1. Miben lép túl a végkövetkeztetést tekintve a most olvasott memorandum Veessenmayer jelentésén? Mi a különbség oka? Hogyan változott a két szöveg keletkezése közötti időben a katonai és a politikai helyzet?
2. A németek utalnak Bethlen Horthyra gyakorolt befolyására. Nézz utána (pl. Horthy emlékirataiban), milyen politikai szerepe volt Bethlennek a háború idején! Hogyan vélekedett a háborúban való magyar részvételről és a német szövetségről?
3. Az memorandum alapján állapítsd meg, hogy miért volt fontos Magyarország a németeknek!
4. Milyen következményektől tartva nem javasolja a memorandum Magyarország erőszakos katonai megszállását? Véleményed szerint mennyiben helytálló a német elképzelés a magyar reagálásról? Indokold válaszod!
5. Miért nevezi a forrás Horthyt „történeti” személyiségnek? Milyen sorsot szán a kormányzónak?
6. A memorandumból következtetni lehet a közép-európai térség kis államai között fennálló ellentétekre. Miért jelentett ez nagy problémát a németeknek? Volt-e német szempontból előnyös oldala ezeknek az ellentéteknek?
7. A forrás szerzője az „evolúciós alapon való újjárendezést” tartja eredményesnek. Mit jelent ez a gyakorlatban? Milyen előnyei lennének e megoldásnak?
8. Az „evolúciós újjárendezés” esetén mi lenne a német haderő feladata? Mekkora létszámú német csapatok állomásoznának Magyarországon, és milyen ürüggyel?
9. Mit érthet az író a „trójai módszer” sikerén?
10. A memorandum ismeretében vitassátok meg, helyesen tette-e Horthy, hogy nem adott ki ellenlási parancsot, és nem mondott le a kormányzásáról az ország német megszállása idején!

11. SZOMBATHELYI FERENC VEZÉREZREDESNEK, A HONVÉD VEZÉRKAR FŐNÖKÉNEK FELJEGYZÉSE A NÉMET FŐHADISZÁLLÁSON, KLESSHEIMBEN TÖRTÉNT TÁRGYALÁSRÓL (1944. MÁRCIUS 20.)

...Közben a Főméltóságú Kormányzó Úr délelőtti tárgyalása Hitlerrel befejezést nyert, és a Főméltóságú Úr bennünket, vagyis a honvédelmi minisztert, a külügyminisztert, Homok Sándor berlini katonai attasét tájékoztatás céljából lakosztályába hivatott.

A Kormányzó Úr tájékoztatása.

A Führer azt mondta, hogy Magyarországon, dacára az 1 év előtti figyelemztetésnek, a politikai helyzet nagyon bizonytalanra vált, és ő okulva az olasz összeomlásokon, intézkedni fog, hogy a Duna-medencében ilyesmi ne történhessen meg, és hogy itt biztos garanciái legyenek, nehogy a most keleten nehéz helyzetben küzdő német haderőket hátulról meglepetés érhesse. Neki megvan az elhatározása, és az intézkedéseket máris kiadta, hogy komoly garanciákat vegyen a kézbe.